

ЛІТЕРАТУРА

1. Бидненко С.И., Назарчук Л.В., Федоровская Е.А., Лютко О.Б. Состояние антибактериального иммунитета у людей в динамике наблюдения при измененной радиационной ситуации. //Журн.микробиол. - 1992. - № 1. – С. 33 - 36.
2. Бідненко С.І., Вернигора І.П., Лютко О.Б. Мікрофлора та специфічний антибактеріальний імунітет при травматичному остеомієліті після аварії на ЧАЕС.- Матер.12 з'їзду травмат.-ортопед. України. - Київ. - 1996. - С. 185-186.
3. Каплан А.В., Махсон Н.Е., Мельников В.М. Гнойная травматология костей и суставов. -М.: Медицина. - 1985. - 384 с.
4. Кашкин К.П., Караев З.О. Иммунная реактивность организма и антибиотическая терапия. - Л.: Медицина. - 1984. - 200 с.
5. Кузнецова С.М., Сазыкин Ю.О. Актуальные проблемы химиотерапии бактериальных инфекций //Антибиот. и химиотерап.- 1993. - Т. 38. - № 2 - 3.-С. 87- 92.
6. Навашин С.М. Антибиотикотерапия на рубеже XX и XXI веков. //Антибиотики.- 1997. - С. 11 - 31.
7. Никитин А.В. Антибиотики и иммунитет //Антибиотики. -1997.- С. 32 - 46.

Ю.О.ТИМОШЕНКО

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТРУКТУРАМИ ДТСААФ НА ТЕРИТОРІЇ ПОВОЄННОЇ ЛЬВІВЩИНИ

В основі статті – листи жителів УРСР, у яких розкриваються ті чи інші аспекти культивування фізичної культури в повоєнні роки. Зокрема, висвітлюється ситуація з відновлення авіаційного спорту, аероклубів, загалом ситуація в спортивній сфері. Автор, опираючись на метод історичної герменевтики, аналізує листи і крізь призму історії фізичної культури досліджує соціальну історію радянської України. У такому контексті фізична культура виступає складовою частиною історії повсякдення.

Ключові слова: фізична культура, аероклуби, радянське повсякдення.

В основе статьи – письма жителей УССР, в которых затрагиваются те или иные аспекты культивации физической культуры в послевоенные годы. Так, раскрывается ситуация с восстановлением авиационного спорта, аэроклубов, общая ситуация в спортивной сфере. Автор, опираясь на метод исторической герменевтики, анализирует письма и сквозь призму истории физической культуры описывает социальную историю советской Украины. В таком контексте физическая культура выступает составной частью истории повседневности.

Ключевые слова: физическая культура, аэроклубы, советская повседневность.

The basic of the article consists of the letters of the USSR citizens, which are dedicated to some aspects of physical culture development in the years after the World War II. In particular, the situation concerning renewing air sports, airclubs and in general the situation in sport field is described. The author, within the framework of historical hermeneutics, analyses letters and describes the social history of soviet Ukraine through the view of physical culture. In this context physical culture shows as a part of every day history.

Key words: physical culture, air clubs, soviet every day life.

Вступ. Дана розвідка – це лише перший крок у дослідженні такого складного явища, як повсякденне життя радянських людей у першій пол. XX ст. і місце в ньому спорту. У даній роботі пропонується використати спорт як призму, крізь яку можна дослідити історію України радянського часу, опираючись, переважно, на метод історичної герменевтики.

Каталізатором, що прискорить реакцію наукового пошуку стануть листи людей, які мають той чи інший стосунок до фізичної культури.

Об'єктом даного дослідження є історія України повоєнного часу.

Предметом – фізична культура в УРСР у 1940-х роках.

Метою даної роботи є бажання відкрити нові (маловідомі чи й не відомі) сторінки вітчизняної фізичної культури і спорту, показавши їх в історичному контексті радянського повсякдення повоєнного часу, опираючись, найперше, на архівні матеріали.

Зв'язок з науковими темами, планами. Робота виконана в межах планової теми НДР № 1.2.7.5п кафедри соціально-гуманітарних дисциплін «Сучасна соціально-філософська парадигма фізичного виховання і спорту» (державний реєстраційний номер 0108U000908).

Результати дослідження та їх обговорення. У першій половині ХХ ст. авіаційний спорт відносився до військово-прикладних видів, що головним своїм завданням ставили підготовку спеціалістів для Червоної (пізніше – Радянської) Армії. В даному контексті цікавим видається дослідження наукової парадигми фізичної культури в СРСР у досліджуваній період, що стане предметом дослідження однієї з наступних статей. У межах даної розвідки констатуємо, що ситуація з авіаційним спортом у другій половині 1940-х рр. була досить складною, що має об'єктивне підґрунтя: наявна промисловість зорієнтована на випуск військової продукції, пріоритети держави лежать у відбудові країни, потреби спортивної сфери приймаються владою, проте реальних можливостей їх задовольнити немає.

Для дослідників історії авіаційного спорту цікавим буде дізнатися, що в повоєнній Україні аероклуби діяли у Києві, Одесі, Харкові, Запоріжжі та Сталіно. Як свідчать матеріали, що їх вдалося віднайти у фондах Центрального державного архіву громадських об'єднань України, якісний стан авіаційної техніки в них не дозволяв повною мірою виконати контрольні завдання з підготовки оборонних (*так у тексті – Ю.Т.*) кадрів, оскільки ремонтна база в них відсутня, а літаки не оновлювалися [1]. Найскладнішою була ситуація з літаками По-2, залишок ресурсу яких загалом по республіці складав у 1947 і 1948 рр. від 44 до 77%, а також із літаками Ут-2 у Київському та Дніпропетровському аероклубах, де залишок ресурсу складав лише 15% від необхідного [*там само*]. Серед причин цього – об'єктивні чинники повоєнного життя, що проявилися у недостатньому забезпеченні запасними деталями. Відтак, відсоток несправних літаків був досить значним. Проте, були й об'єктивні чинники коли, зокрема, начальники аероклубів з незрозумілих причин місяцями не вивозили з нафтобаз необхідного авіаційного палива, через що слухачі-авіатори не могли виконати необхідної програми політної підготовки. Зарадити такій ситуації мала допомога ремонтних частин ВПС, що квартирували в УРСР, на базі яких у жовтні 1948 – березні 1949 рр. планували відремонтувати 80 літаків ДОСАв, а також придбати 25 нових літаків По-2 для українських аероклубів [2]. Як бачимо, впродовж кількох повоєнних років вдалося (краще-гірше) відновити роботу аероклубів, розпочати заняття зі слухачами і поринути у повсякденну рутинну справу, з її постійними тими чи іншими проблемами.

Однак, цей наратив, що може бути цікавим історикам спорту підводить нас до, власне, основного предмету цієї статті. Досліджуючи архівні матеріали, віднайшов надзвичайно цікавий лист, у якому секретар Львівського Обласного комітету КП(б)У просить ЦК КП(б)У відкрити у Львові аероклуб. Він аргументує це тим, що учнівська молодь ВУЗів і технікумів, якої у місті нараховується біля 30 тис. осіб, хоче займатися цим видом спорту; у місті та області біля 3 тис. колишніх військових авіаторів, які також не залишилися б осторонь. Вже зараз існують примітивні (*так у тексті – Ю.Т.*) аероклуби з наявними літаками По-2, спеціальним аеродромом і парашутною вишкою [3]. З наведеного уривку бачимо, що незважаючи на повоєнну розруху, брак приміщень і т.д. у Львові на літо 1948 р. вдалося відновити роботу вищих і середніх навчальних закладів, у яких навчалось досить-таки значна кількість студентів. Нагадаю, принагідно, що саме на цей час припадає відкриття і Львівського інституту фізкультури. Поза цим, описуючи «примітивні» аероклуби, партійний очільник згадує і парашутну вишку. Можемо припустити, що відновлюючи роботу авіаклубів віддається шана моді 1930-х рр., а можливо правильніше – продовжується

традиція, коли парашутні вишки були невід'ємним атрибутом навіть звичайних парків відпочинку, не кажучи вже про аероклуби. В такий спосіб можемо говорити про спробу відтворити «колишне», «довоєнне» життя.

Проте нас цікавить інший уривок, де він зазначає, що «...несмотря на все наши возможности организовать аэроклуб нам было отказано по несколько странным мотивам: потому, что коренное население Западных областей Украины. в данный момент не допускается к службе в Военно-Воздушных Силах Советского Союза» (підкреслено мною – Ю.Т.)[там само].

Надзвичайно промовистий факт. Прошло 10 років як цей регіон приєднали до СРСР, пройшла страшна війна, на яку забирали всіх без регіональних обмежень. І ось виявилось, що не всі українці є рівними перед радянською владою, на представників цілих регіонів вона дивиться з недовірою. З іншого боку – в цьому краї триває громадянська війна, в якій частина українців бореться за свою незалежність. Відтак влада не може покласти на вихідців із цього регіону. Але ж не всі вони були «бандерівцями», то чому їх обмежено у правах? І де тоді презумпція невинності та справедливості? Цей факт змальовує соціальну політику країни, яку можна охарактеризувати як поділ населення на групи, що протистоять одна одній, а цим протистоянням влада намагається відвернути від себе людське невдоволення. «Розподіляй і владарюй» – кожен слідкує за кожним, плекаючи надію, що саме він належатиме до тієї групи, яку партія визнає «благонадійною»; що саме він заслужить привілей, а не сусід, який був у полоні, походить із Західної України, перебував на окупованій території...(необхідне вписати). Як унаочнення цього бачимо листи-скарги, де звинуваченнями виступають вищенаведені аргументами. Так, керівник добровільного спортивного товариства «Локомотив» Львівської залізниці як аргумент проти секретаря Львівського вузлового комітету ЛКСМУ в листі зазначає, що «можливо він (*секретар*) перед державою і змив п'ятно, залишене не ньому перебуванням у окупації, проте керувати людьми він усе ж не повинен» [4]. З іншого листа стає відомо, що досвідченого майстра, який пропрацював на одному з Ворошиловградських заводів 17 років перевели на низько оплачувану роботу через те, що він залишався на окупованій території [5]. І подібних прикладів можемо наводити багато. Відтак, незважаючи на гасла про «солідарність трудящих», про «народну владу» тощо, можемо припустити, що в Радянському Союзі в другій половині 1940-х рр. (як мінімум) насаджувалася політика недовіри і підозри між людьми, яка повинна була не допустити солідарності між ними в неприйнятті тоталітарної системи. За таких умов усе населення Західної України приречене було постійно нести на собі печатку якоїсь провини перед владою.

У згаданому листі віднаходимо ще одну цікаву інформацію. Переконаючи ЦК відкрити аероклуб секретар обкому зазначає, що «в г. Львовe после его освобождения от немецких захватчиков и репатриации польского населения, резко изменился качественный состав населения. В данное время, по официальным данным в г.Львовe 70% населения – это прибывшие на постоянное местожительства с Восточных областей Украины и других братских республик. Из общего числа студентов ВУЗов и техникумов более 85% является молодежь, прибывшая во Львов из различных мест Советского Союза» [6].

Тема переселення поляків із Західної України не є чимось новим, хоча в СРСР тривалий час про це намагалися не говорити. Інформація, подана в листі вкотре підтверджує думку українських істориків, що міста в Україні не були українськими, в більшості своїй, незалежно від регіону. З іншого боку, з листа можемо скласти уявлення про масштабність переселенської політики і той момент, що Львів заселяли жителя з інших регіонів. До їх географічного окреслення, поданого в листі, можемо додати, що цей вибір не був випадковим. Можемо припустити свідому політику заселення одного з центральних міст регіону, де радянська влада не мала значної підтримки, жителями тих місць, де вона пустила глибоке коріння. У такий спосіб якби «розмивалося» національно свідоме населення, створювалася така собі п'ята колона, на яку комуністична влада прагнула опертися в процесі радянзації Західної України. Ці кроки перекликаються з політикою II Речі Посполитої, яка

через осадників – польських переселенців в Україні – намагалася зміцнити свій вплив у цьому регіоні. Відтак, і одна й інша країни, чи пак – влади, сприймали Західну Україну як завойований край, у якому вони можуть закріпитися, найперше, опираючись на переселених сюди своїх прихильників, а не на місцеву людність.

Опосередковано про це може свідчити і приналежність львівських студентів, про яку зазначає секретар обкому. Хоча в даному випадку відзначаємо, що така політика не була винятково львівською новацією. Впродовж усієї радянської історії прослідковуємо прагнення влади до якомога більшого переміщення людей, щоби вирвані зі свого звичного середовища вони ставали більш залежними від влади на новому місці, виступаючи такими собі комуністичними культуртрегерами. В контексті піднятого питання відзначаю, що саме в такий спосіб створювали Львівський технікум фізичної культури (на базі якого через два роки відкриють інститут) – Український республіканський комітет у справах фізичної культури та спорту при Раді Міністрів УРСР вирішив навесні 1945 р. перевести до Львова 50 студентів із Дніпропетровського технікуму фізичної культури [7], які й стали першими студентами новопосталого навчального закладу.

Висновки. Приводом до цієї статті став лист із проханням відкрити аероклуб. Натомість, він унаочнив не стільки проблеми авіаційного спорту, скільки радянське повсякдення. Даний матеріал показує, що соціальне життя – комплексний феномен. Досліджуючи одну з його сторін ми, одночасно, можемо відкрити всю повноту цього явища. Досліджуючи якийсь із аспектів спорту, ми одночасно, свідомо чи ні, розкриваємо історію країни, де він культивувався; історію людей, які ним займалися, зокрема, історію радянського повсякдення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Центральний державний архів громадських об'єднань України (надалі – ЦДАГОУ). – Ф.1. Оп.83. Спр.132. Ар.225
2. ЦДАГОУ. – Ф.1. Оп.83. Спр.132. Ар.226
3. ЦДАГОУ. – Ф.1. Оп.83. Спр.132. Ар.156
4. ЦДАГОУ. – Ф.7. Оп.2. Спр.2330. Ар.25
5. ЦДАГОУ. – Ф.7. Оп.5. Спр.719. Ар.239-240
6. ЦДАГОУ. – Ф.1. Оп.83. Спр.132. Ар.157
7. ЦДАГОУ. – Ф.1. Оп.83. Спр.23. Ар.19